

JUDr. Jindřiška Syllová. CSc.

Konzultantka

Posudek rigorózní práce

Mgr. Aleš Nytra

„Vztah Senátu a vlády“

Praha, 2012

130 stran

V prvních částech se práce soustřeďuje na popis parlamentního systému a formy vlády v České republice. Jedná se o kompilační část, která se jeví příliš dlouhá. Nicméně jako konzultantka oceňuji, že byla úvodní část ve srovnání s první verzí práce podstatně, o několik desítek stran, zkrácena. Na str. 12 se práce dostává k obecnému popisu bikameralismu. Autor posléze popisuje historické prameny bikameralismu na území České republiky. Nicméně pokud se týká např. Schmerlingovy ústavy, nehovoří o vztahu nebo úloze komor, ale o síle parlamentu jako celku. Z tohoto důvodu nemá zařazení této pasáže podstatnou relevanci. Pro obhajobu doporučuji nastudovat bikameralismus 19. století, aby se komise mohla otázat, z jakých vztahů komor se československý bikameralismus vyvinul. Rovněž historie první republiky je popsána téměř obecně, bez důrazu na koncepci horní komory a na její úlohu. Zdá se, že je autorovi zcela nejasné, jaké pravomoci podle ústavní listiny např. v legislativním procesu senát měl. Dramatickou parlamentní historii v letech 1938 až 1939 autor popisuje ve dvou větách, aniž by si uvědomil rozdíl mezi druhou republikou a protektorátem. Nezvolení senátu jako horní komory po válce autor popisuje jako novelizaci ústavní listiny, ačkoliv k ní přímo nedošlo (str. 19). Dále pokračuje ve stručné ústavněprávní historii až do str. 25.

Od str. 26 začíná vlastní téma, které autor rozčleňuje na zvláštní pasáže týkající se Senátu a vlády. Vzájemný vztah Senátu a vlády je popisován až posléze. Pokud se týká vlády, soustřeďuje se autor na problematiku slabosti dosavadních porevolučních vlád. Pokud se týká Senátu, začíná práce popisem vzniku a více či méně instrumentálními důvody jeho vzniku. Je škoda, že autor při hledání pramenů nezabrousil jinam než do obvyklé ústavněprávní literatury. Nabízely by se přitom zápisy z orgánů České národní rady nebo přepisy

stenografických záznamů. Na druhou stranu je chvályhodné, že i když autor pracuje na práci několik let, dovedl historii až dodneška.

Od str. 44 se autor věnuje pravomocím Senátu. Jeho popis je syntézou ústavněprávních popisů a jeho vlastních politicko-sociálních pozorování. Tento přístup činí z práce v těchto pasážích celkem zajímavou stať. Autor se věnuje hodnocení praktické politiky v Senátu i časově fixovaných politických hrátek. Příkladem je popis tzv. „předvolebního zákonodárství“ v r. 2010 (str. 49), kde autor ukazuje praktické možnosti spojení vlády a Senátu, což může významně ovlivnit směřování zákonodárných aktivit. Na téže straně autor popisuje legislativní aktivitu Senátu, když sám vybírá a interpretuje čísla legislativní úspěšnosti Senátu. Další pasáž je věnována peripetiím okolo čl. 40 Ústavy a zvýšení pravomocí Senátu v tomto ohledu, podobný přístup následuje ohledně ústavodárné pravomoci Senátu. V tomto směru projevil autor značný přehled, který je doplněn praktickými příklady, a to i při popisu dalších funkcí Senátu. Tyto pasáže je možno považovat za celkem dobře zvládnuté, přitom nejsou přepisovány z žádné literatury. Autor dále celkem správně popisuje i další funkce Senátu, ovšem většinou bez vazby na úlohu vlády v těchto funkcích. Zajímavá by se z hlediska vztahu Senátu a vlády mohla ukázat funkce Senátu při kontrole evropské legislativy (str. 83). Je škoda, že se autor nepodíval na praktické využití pravomocí senátního výboru pro záležitosti EU zejména v době, kdy projevoval tento výbor silné europesimistické smýšlení a jeho kontrola vládní politiky byla celkem účinná. Naopak zahraničněpolitickou funkci Senátu autor nepodcenil, i když mohl vybrat více příkladů. Pokud se týká kontrolní funkce vůči vládě, zabývá se autor potenciální možností rozšířit pravomoci Senátu i na formu vyšetřovací komise, popř. interpelace. Pokud se týká zvláštní formy veřejných slyšení v Senátu (str. 95), autor správně ocenil tuto formu spíše jako komunikační, než kontrolní. Zvláštní pozornost je věnována přítomnosti ministrů v Senátu. Autor bohužel nevyužil praktických příkladů, nicméně jeho pochopení role Senátu je v tomto případě správné.

Str. 105 je začátkem pasáže, v níž autor hovoří o případném novém modelu vztahu vlády a Senátu. Autor pléduje pro odpovědnost vlády vůči oběma komorám. Důvody nejsou podle mne dostatečně přesvědčivě analyzovány. Hlavním důvodem pro tuto reformu se jeví jen to, že vlastně Senát nemá co dělat. Nikoliv to, že je snad vláda málo ze směru legislativního orgánu kontrolována. Tento přístup považuji za jediné negativum této části práce. Jinak závěrečná část práce je zcela autorsky zpracována diplomantem, což u tak obtížné problematiky není zcela obvyklé. Závěr práce je opakováním a dopracováním některých tezí, které byly obsaženy v předcházejících pasážích diplomové práce. Autor se

domnívá, že posílení Senátu může vést k větší stabilitě vlády. Tato hypotéza je však co do pravdivosti nejistá.

Celkově je možno konstatovat, že práce je nevyrovnaná. Je symbiózou kompilace ústavněprávní teorie, což je zbytečné, a vlastních úvah diplomanta. Je škoda, že diplomant napsal tak dlouhou pasáž bez vlastních přínosů, a musel pak většinu přepracovávat. Pokud by začal znovu a přidal teze, které by získal zobecněním materiálů Poslanecké sněmovny, byl by výsledek lepší. Je však nutno ocenit množství práce a snahu, kterou diplomant osvědčil. Proto doporučuji práci k obhajobě. Pokud se týká hodnocení, bude záležet na kvalitě obhajoby a na tom, jak si diplomant rozmyslí efekty případné celkové reformy Senátu, kterou navrhoval.

Jindřiška Syllová

10. 4. 2013

Handwritten signature of Jindřiška Syllová in cursive script.